

УДК 331.526 : 332.122.5

ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ПРАЦІ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ТА ІНКЛЮЗИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Терон І.В.

*к.е.н., ст.наук.співр., пров.наук.співр. відділу проблем формування соціального капіталу, Інститут демографії та соціальних досліджень ім.М.В.Птухи НАН України, м.Київ, бульвар Тараса Шевченка, 62, 02000, Україна,
тел.: (044)-486-62-37, e-mail.: irinat@krok.edu.ua*

ORCID: 0000-0002-2492-2515, DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-19-26>

EVALUATION OF THE INTERNAL LABOR MARKET DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF SAFETY AND INCLUSIVITY OF ECONOMIC GROWTH

Teron I.

*candidate of economic sciences, senior researcher, leading researcher in department of problems of social capital formation, M.M. V. Ptukha institute of demography and social studies, National Academy of sciences,
Kyiv, bulv.Tarasa Shevchenka, 62, 02000, Ukraine*

tel.: (044)-486-62-37, e-mail.: irinat@krok.edu.ua

ORCID: 0000-0002-2492-2515, DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-19-26>

Анотація. Стаття присвячена дослідженню стану внутрішнього розвитку ринку праці сільських поселень регіонів України у парадигмі інклюзивного економічного зростання. Обґрунтовано, що параметри функціонування і рівень розвитку внутрішнього ринку праці є головними маркерами відповідності розвитку регіонів вимогам інклюзивного економічного зростання. Відповідно до змісту інклюзивного зростання сформульовано показники оцінки рівня розвитку внутрішнього ринку праці на прикладі сільських поселень. Запропоновано кількісні критерії депресивності і кризовості стану внутрішнього ринку праці: рівень зайнятості за методикою Міжнародної організації праці — нижчий за середньоукраїнський рівень на 20 %; рівень зареєстрованого безробіття осіб працездатного віку — вищий за середній по країні на 30 %; рівень безробіття за методологією МОП для осіб 15-70 років вищий за середній по країні на 30 %; тривалість пошуку роботи на повному ринку праці — вища за середній по країні показник на 30%. В статті для оцінки рівня розвитку внутрішнього ринку праці регіонів використано таксономічний показник рівня розвитку З. Хельвіга. За розрахунками, відсутні такі регіони, які є проблемними за усіма сформульованими критеріями. Однак за окремими критеріями інклюзивності зростання усі регіони країни є проблемними. Обґрунтовано, що: переважна більшість областей характеризується нестійкістю тенденцій щодо змін параметрів продуктивності зайнятості чи соціальної напруженості; регіони з високим інтегральним показником рівня розвитку внутрішнього ринку праці сільських поселень відзначаються стійкими тенденціями забезпечення інклюзивності функціонування соціально-трудової сфери; економічна поведінка сільського населення регіонів є найбільш мобільною і адаптованою до сучасних змін; депресивні області з низькими (порівняно з середньоукраїнськими) загальноекономічними параметрами мають обмежений трудоворесурсний потенціал забезпечення інклюзивності економічного розвитку. Визначено, що довготривалість і стійкість негативних тенденцій внутрішнього ринку праці окремих областей формують пастку економічної відсталості, соціальної напруженості, знижують потенціал досягнення інклюзивної якості економічних трансформацій в країні.

Ключові слова: внутрішній ринок праці, інклюзивний розвиток, рівень розвитку, таксономічний показник, зайнятість, безробіття.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 2, бібл: 13

Annotation. The article is devoted to the study of the state of domestic development of the labor market of rural settlements of regions of Ukraine in the paradigm of inclusive economic growth. It is substantiated that the parameters of functioning and the level of development of the domestic labor market are the main markers of the compliance of development of regions with the requirements of inclusive economic growth. According to the content of inclusive growth, indicators of estimation of the level of development of the domestic labor market are formulated on the example of rural settlements. The quantitative criteria of depression and crisis of the state of the domestic labor market are offered: the level of employment according to the methodology of the International Labor Organization is lower than the average Ukrainian level by 20%; the registered unemployment rate of working-age people is higher than the

national average by 30%; the level of unemployment according to the ILO methodology for persons 15-70 years higher than the national average by 30%; the length of the search for a job in the full labor market - higher than the national average by 30%. In the article to assess the level of development of the domestic labor market taxonomic ones used indicator of the level of S. Helviha. According to the calculations, there are no such regions that are problematic for all the criteria formulated. However, according to certain criteria of inclusive growth, all regions of the country are problematic. It was substantiated that: the vast majority of regions are characterized by instability of trends in changes in the parameters of productivity of employment or social tension; regions with high integral indicator of the level of development of the domestic labor market of rural settlements are characterized by persistent tendencies of ensuring the inclusiveness of the functioning of the social and labor sphere; the economic behavior of the rural population of the regions is most mobile and adapted to modern changes; depressed regions with low (in comparison with the average Ukrainian) general economic parameters have a limited labor-resource potential for ensuring the inclusiveness of economic development. It is determined that the long-term and sustainability of negative tendencies of the domestic labor market of certain regions form a trap of economic backwardness, social tension, and destroy the potential of achieving the inclusive quality of economic transformations in the country.

Key words: domestic labor market, inclusive development, level of development, taxonomic index, employment, unemployment.

Formulas: 0, fig.: 4, tabl.: 2, bibl. : 13

Постановка проблеми. Сучасна парадигма інклюзивності економічного зростання має за мету досягнення гуманістично-ціннісної орієнтації економіки, високої якості сталого людського розвитку. Інклюзивне зростання тлумачиться міжнародними документами як високе і стійке, що охоплює усі сектори економіки, залучає значну частину трудової сили і характеризується рівністю можливостей в доступі до ринку і ресурсів [1]. Такий підхід визнає пріоритетними результатами економічного зростання створення можливостей для усіх груп економічно активного населення реалізувати своє право на працю та досягнення високої продуктивності зайнятості як основи забезпечення бажаного рівня життя. Отже, насамперед ключовими показниками функціонування соціально-трудої сфери та, відповідно, рівень розвитку внутрішнього ринку праці можна визначити досягненням необхідних параметрів інклюзивності соціально-економічного розвитку регіонів. Однак сьогодні низька продуктивність сільської зайнятості, зменшення місткості сфери праці на селі та посилення її монофункціональності, безробіття та практично повне скорочення професійних груп й секторів сільської економіки, на яких потенційно поширювалися умови гідної праці, у регіонально-поселенському розрізі набули загрозливих значень і формують не лише пастку економічної

відсталості (периферійності) [2], а й закріплення деструктивних відмінностей у якості життя залежно від типу поселення (сільське-міське), унеможливаючи досягнення інклюзивності та людиноорієнтованості формату економічних трансформацій в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження стану та рівнів соціально-економічного розвитку регіонів та, зокрема, внутрішніх ринків праці представлене публікаціями С. Бандура, Т. Заяць, Л. Ільч, Л. Лисогор, І. Новак, І. Петрової, М. Семикіної. Різні аспекти соціального розвитку (соціально-трудоого, демопопеленського, соціоекономічного тощо) сільських територій України висвітлено у працях О. Бородіної, В. Борщевського, В. Геєця, І. Гнибіденка, А. Доценка, О. Заставецької, М. Махсми, І. Прокопи. Однак, попри вагомість наявних наукових здобутків та переконливу акцентуалізацію відомими українськими науковцями соціоекономічного формату аграрного і сільського розвитку [3], проблематика реалізації парадигми інклюзивності економічного зростання сільських територій, зокрема, у соціально-трудоому напрямі, та аналіз відповідних параметрів функціонування внутрішнього ринку праці сільських поселень залишається поза колом ґрунтовних наукових пошуків. Нагальність даної наукової проблеми посилюють наявні дисбаланси та суттєві відмінності у поселенському розрізі

соціально-економічного розвитку як мультиплікатор регіональної соціально-політичної дезінтеграції та деструктивного соціального капіталу.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є дослідження стану, рівнів та проблемності розвитку внутрішнього ринку праці сільських поселень в аспекті інклюзивності економічного зростання регіонів країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазвичай у наукових дослідженнях до проблемних відносять адміністративно-територіальні утворення різного таксономічного рівня з параметрами соціально-економічного розвитку, значно нижчими від середніх по країні. Так, в ЄС критеріями проблемності певного регіону є: ВВП на душу населення нижче 85 % від середнього по країні; рівень безробіття, що перевищує 110% середній по країні.

Задля цілей нашого дослідження вважаємо необхідним доповнити базу показників оцінювання регіонів країни, урахувуючи новітні міжнародні підходи (Міжнародного валютного фонду, Організації економічного співробітництва та розвитку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Світового банку) щодо визначення ефективним соціально-економічного розвитку країн, якщо забезпечується інклюзивність та соціальна орієнтованість економічного зростання [4; 5; 6, с. 10]. Так, «класичний» індекс інклюзивного розвитку (Inclusive Development Index, IDI) [7], який було введено на початку 2017 р. на Всесвітньому економічному форумі в Давосі, включає 12 індикаторів, об'єднаних у три групи IDI: зростання і розвиток (зростання ВВП, рівень зайнятості, продуктивності праці, очікуваної тривалості життя); інклюзивність (середній дохід домогосподарств, рівень бідності та нерівності); міжнародна справедливість і стійкість (рівень заощаджень, демографічного навантаження, державного боргу і забруднення навколишнього середовища).

Виходячи з викладеного вище, з позицій інклюзивності розвитку внутрішнього ринку праці, доцільно застосувати такі соціально-трудова маркери проблемності регіонів.

1. Рівень зайнятості сільського населення як індикатор трудоресурсної місткості сільської економіки сприятливості інституційних умов для реалізації економічної активності сільського населення та перспектив стабільного комплексного соціального розвитку внутрішнього ринку праці поселень. Індикатор також свідчить про диспропорції у співвідношенні непрацюючих та зайнятих та у відповідному навантаженні непрацюючими – тих, хто реалізував свою трудоактивність має певне джерело трудового доходу. Пропонується прийняти за «межу проблемності» значення цього індикатора, менше за середньоукраїнський рівень на 20 %.

2. Рівень безробіття (zareєстрованого для селян працездатного віку та обчисленого за методологією МОП для осіб 15-70 років) є індикатором: невідповідності попиту та пропозиції на внутрішньому ринку праці, ексклюзивності сільського населення на ринку праці та позбавленості селян можливостей легальною працею забезпечити свій добробут, а отже — посилення соціальної напруженості на селі, загроз економічній та соціальній безпеці країни. Вважаємо, що надійним кількісним маркером проблемності слугуватиме значення показників, що перевищують відповідні середньоукраїнські показники на 30 %.

3. Показник тривалості пошуку роботи на повному ринку праці. Оскільки даний показник, як правило, більший за період незайнятості на 2-3 місяці, то він, по суті, є для безробітного індикатором тривалості відчутного скорочення власних ресурсів життєзабезпечення, аж до рівня маргіналізації безробітної особи. Рівнем проблемності приймаємо значення тривалості пошуку сільським населенням роботи, що на 30 % перевищує середньоукраїнський показник.

4. Показник душевого виробництва валового внутрішнього продукту сільських територій свідчить про продуктивність зайнятості, але для практичного використання потребує необхідного методичного забезпечення і статистичної звітності. Певним аналогом може бути обсяг продукції сільського господарства у розрахунку на 1 зайнятого сільського населення, грн., який також дає змогу виявити продуктивність зайнятості в аграрному секторі економіки. З урахуванням традиційної спеціалізації, природо-кліматичних умов як об'єктивних чинників продуктивності праці, він не є безпосереднім ключовим маркером проблемності регіону, тому пропонується використовувати його лише для оцінювання рівня розвитку ринку праці.

5. Важливим показником ефективності ринку праці та інклюзивності функціонування сільської економіки є рівень трудових доходів населення — джерела платоспроможності потреб, можливостей відтворення власної робочої сили на селі тощо. Однак офіційна статистика не надає повноцінної інформації що охоплювала б усі джерела трудових доходів у регіональному розрізі. Показник заробітної плати у сільському господарстві та пов'язаних з ним видів діяльності, попри характеристику оплати праці у головному виді діяльності на селі, не є вичерпним: частка штатних працівників сільгосп підприємств у загальному числі зайнятих селян досить невелика та у різних регіонах суттєво різниться; варто приймати, що не завжди розширення діяльності агрохолдингіва інших підприємств супроводжується створенням нових робочих місць для села. Тому зазначимо доцільність його використання у розрахунках рівня розвитку регіону, однак не його проблемності.

За даними критеріями визначено проблемні регіони України (табл. 1).

Зазначимо, що за показником рівня зайнятості упродовж аналізованого

періоду – 2010-2017 рр. проблемні регіони відсутні. Результати свідчать про відсутність регіону, проблемного за усіма обраними критеріями. Разом з тим, проблемнимив різних аспектах ринку праці сільських поселень є усі регіони — різні за економічною спеціалізацією, динамікою, загальним рівнем економічного розвитку та добробуту населення. Це підтверджує стійкість проблемності сільських територій регіонів, зумовлену, як констатують дослідники О. М. Бородіна, І. В. Прокопа, В. Юрчишин, М. Махсма [8; 9], накопиченням і «хронізацією» проблем сільського розвитку упродовж усього ринкового періоду України. Разом з тим, аналіз індикаторів проблемності внутрішнього ринку праці сільських поселень регіонів показує, що фактичні перевищення обраних показників «проблемної межі» набули загрозливих значень у 1,5-2 рази і є непоодинокими навіть серед порівняно високорозвинених регіонів.

Додамо, що донині функціонування внутрішнього ринку праці сільських поселень спирається на екстенсивні джерела та ресурси й кон'юнктурні переваги, а тому має ситуативний характер, коли «на плаву» залишаються лише окремі традиційні відносно потужні агропромислові території, а ті з них, що вичерпали джерела й «запас» екстенсивного зростання, стагнують та поглиблюють соціально-трудова проблемність.

Здійснюючи інтегральну оцінку інклюзивності регіонального розвитку за обґрунтованими параметрами внутрішнього ринку праці сільських поселень, відмітимо, що найбільш популярними підходами у подібних розрахунках є: інтегрування на основі середньо-арифметичних чи середньгеометричних обчислень [10]; інтегрування на основі обчислень таксономічного показника рівня розвитку З. Хельвіга [11]; інтегрування на основі факторних значень [12; 13].

Таблиця 1

Проблемні регіони України за станом ринку праці сільських поселень

Рівень безробіття МОП, %	Середня тривалість пошуку роботи, міс	Рівень зареєстрованого безробіття, %
2010 рік		
Вінницька 31,9; Волинська 33,3; Хмельницька 51,4	Донецька 66,7; Черкаська 33,3; Кіровоградська 33,3; Львівська 33,3; Полтавська 66,7; Чернігівська 33,3	Житомирська 31,0; Кіровоградська 41,4; Полтавська 69,0; Сумська 41,4
2011		
Волинська 34,2; Закарпатська 36,8; Полтавська 40,8; Хмельницька 30,3	Вінницька 40,0; Донецька 40,0; Дніпропетровська 60,0; Запорізька 40,0; Луганська 40,0; Полтавська 60,0; Сумська 40,0	Житомирська 34,3 Кіровоградська 34,3 Полтавська 57,1 Черкаська 31,4
2012		
Донецька 34,7 Кіровоградська 45,3 Полтавська 49,3	Вінницька 40,0; Запорізька 60,0; Київська 60,0; Полтавська 80,0; Дніпропетровська 80,0;	Вінницька 35,5; Черкаська 45,2; Житомирська 45,2; Кіровоградська 45,2; Полтавська 45,2
2013		
Донецька 67,1; Полтавська 57,5	Дніпропетровська 50,0; Донецька 33,3; Львівська 33,3; Полтавська 50,0	Кіровоградська 51,6 Полтавська 45,2
2014		
Донецька 73,7; Луганська 50,5; Полтавська 56,8	Дніпропетровська 40,0; Кіровоградська 60,0; Полтавська 40,0	Вінницька 31,3; Черкаська 31,3; Кіровоградська 59,4; Полтавська 40,6
2015		
Донецька 134,0; Кіровоградська 41,5; Полтавська 67,0; Хмельницька 43,6	Львівська 33,3; Полтавська 33,3;	Житомирська 43,8; Кіровоградська 71,9; Полтавська 68,8; Черкаська 34,4
2016		
Волинська 47,4; Донецька 126,8; Полтавська 49,5; Тернопільська 32,0; Хмельницька 32,0	Донецька 33,3; Полтавська 33,3; Харківська 50,0	Вінницька 32,3; Черкаська 35,5; Житомирська 38,7; Миколаївська 38,7; Полтавська 61,3
2017		
Волинська 47,5; Донецька 106,1; Полтавська 45,5; Тернопільська 34,3	Донецька 50,0; Київська 33,3; Черкаська 33,3	Вінницька 39,3; Запорізька 42,9; Кіровоградська 89,3; Миколаївська 57,1; Полтавська 60,7; Черкаська 39,3

Розраховано за: <http://www.ukrstat.gov.ua>

*Примітка: поруч назви області позначене перевищення регіонального показника відповідних середньоукраїнських значень

Насамперед виокремимо таксономічний показник рівня розвитку З. Хельвіга [11], важлива особливість якого, що надає йому безумовний пріоритет щодо застосування в подібних оцінках, полягає у визначенні позиції конкретного регіону щодо певного «еталона розвитку» — умовного регіону, який має найкращі у визначений момент часу характеристики.

За таких умов значення таксономічного показника рівня розвитку варіюють у межах від 0 до 1: чим вищий рівень розвитку регіону, тим більше значення G_j^* . Застосування даної методики дало змогу отримати наступні значення інтегральних показників (табл. 2).

Таксономічний показник рівня розвитку внутрішнього ринку праці сільських поселень у 2010-2017 роках

Регіони	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Вінницька	0,158	0,119	0,136	0,150	0,182	0,129	0,140	0,163
Волинська	0,259	0,303	0,275	0,241	0,270	0,179	0,204	0,224
Дніпропетровська	0,204	0,187	0,181	0,203	0,196	0,155	0,174	0,197
Донецька	0,262	0,223	0,245	0,272	0,311	0,293	0,302	0,287
Житомирська	0,196	0,176	0,201	0,182	0,185	0,142	0,154	0,187
Закарпатська	0,269	0,320	0,308	0,328	0,341	0,271	0,276	0,274
Запорізька	0,186	0,159	0,163	0,165	0,199	0,149	0,183	0,184
Івано-Франківська	0,241	0,244	0,244	0,229	0,282	0,251	0,232	0,267
Київська	0,228	0,234	0,231	0,218	0,267	0,194	0,187	0,183
Кіровоградська	0,194	0,197	0,218	0,176	0,183	0,202	0,205	0,182
Луганська	0,210	0,153	0,238	0,216	0,249	0,240	0,246	0,253
Львівська	0,202	0,214	0,232	0,214	0,234	0,199	0,213	0,240
Миколаївська	0,190	0,174	0,195	0,182	0,217	0,182	0,163	0,153
Одеська	0,230	0,257	0,298	0,275	0,278	0,235	0,244	0,232
Полтавська	0,171	0,170	0,200	0,218	0,224	0,200	0,194	0,177
Рівненська	0,189	0,214	0,253	0,229	0,286	0,228	0,225	0,218
Сумська	0,187	0,128	0,222	0,207	0,238	0,155	0,181	0,195
Тернопільська	0,174	0,192	0,188	0,209	0,236	0,205	0,213	0,222
Харківська	0,164	0,191	0,200	0,166	0,229	0,146	0,164	0,203
Херсонська	0,270	0,261	0,297	0,270	0,285	0,206	0,210	0,236
Хмельницька	0,208	0,178	0,206	0,189	0,239	0,203	0,168	0,184
Черкаська	0,199	0,201	0,227	0,172	0,224	0,139	0,150	0,140
Чернівецька	0,253	0,263	0,251	0,221	0,266	0,223	0,290	0,312
Чернігівська	0,183	0,198	0,241	0,229	0,232	0,150	0,167	0,201
max -min	0,112	0,201	0,172	0,178	0,159	0,164	0,162	0,172

Розраховано за: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Як видно з таблиці, за аналізований період:

- за обґрунтованими параметрами інклюзивного розвитку не можна визначити безумовного регіона-лідера: ми пояснюємо це не лише радикальними політико-економічними зрушеннями у геополітичних векторах та пріоритетах країни, регіональними особливостями динаміки реалізації адміністративно-територіальної реформи, але й специфікою проходження регіонами кризової складової чергового великого циклу економічної кон'юнктури у 2008-2014 роках [14];

- переважна більшість областей мають нестійку рангову диспозицію внутрішніх ринків праці сільських поселень, яка не має тенденцій до покращення/погіршення параметрів

продуктивності зайнятості чи соціальної напруженості, що знов-таки підтверджує наші розрахунки проблемності регіонів за станом внутрішнього ринку праці сільських територій та констатує можливість відчутного забезпечення інклюзивності регіонального розвитку на середньострокову і більш віддалену перспективу лише за сприятливих умов;

- регіони з порівняно високими інтегральними показниками рівня розвитку внутрішнього ринку праці сільських поселень відзначаються усталеністю функціонування соціально-трудої сфери, ринковою мобільністю економічної поведінки сільського населення та його адаптованістю до змін;

- депресивні області з низькими загальноекономічними параметрами мають

обмежені перспективи забезпечення інклюзивності сільського розвитку регіонів та, зокрема, внутрішнього ринку праці сільських поселень. Разом з тим, важливою їх спільною ознакою є домінування компактною формою сільського розселення, що створює сприятливі перспективи для розвитку локальних (внутрішньо поселенських) ринків праці, забезпеченню умов гідної праці та інклюзивного зростання сільських економік;

- регіони з низьким і нижче середнього інтегрованим показником рівня розвитку внутрішнього ринку праці сільських поселень (та з більш високим рівнем загального соціально-економічного розвитку), мають меншу, порівняно з попередньою групою, компактність сільського розселення, більшу питому вагу мешканців у великих (понад 1000 осіб) сільських поселеннях, порівняно краще природоресурсне забезпечення регіонального розвитку, а також певний лаг внутрішніх ринків праці до зазначених вище змін.

Висновки. Викладене дає змогу дійти наступних висновків. Сучасний розвиток внутрішнього ринку праці сільських поселень не супроводжується бажаними змінами у напрямі забезпечення інклюзивності сільської економіки та її подолання проблемних зон. Існує усталена гетерогенність й асинхронність у забезпеченні інклюзивності регіонального розвитку, зумовлена різними траєкторіями та ефективністю розвитку внутрішніх ринків праці в межах конкретних типів сільського розселення; така неоднорідність супроводжується перманентним збільшенням кількості проблемних у соціально-трудовому аспекті сільських поселень і загостренням соціальної напруженості і деструктивної мутації соціального капіталу, що може стати драйвером соціальної нестабільності навіть у тих регіонах, які у цьому відношенні вважалися благополучними. Ефективна стабільність внутрішнього ринку праці, можливість швидкого формування ексклюзивної якості економічного

зростання сільських територій безпосередньо визначається наявністю у сільської громади солідарного соціального капіталу відкритого типу та територіальної ренти, сформованої вигідним розташуванням поселення - близькістю до великих українських агломерацій, які навіть в умовах кризи зберегли певний потенціал працевлаштування, а також до країн ЄС, які полегшують процеси міжнародної короткострокової трудової міграції. Необґрунтованість і непослідовність реалізації адміністративно-територіальної реформи через об'єднання громад можуть зумовити ріст числа поселень без суб'єктів господарювання та закриття закладів соціальної інфраструктури, що гранично скорочує ймовірні варіанти працевлаштування за місцем проживання до самозайнятості у особистому підсобному господарстві тазовнішньої трудової міграції трудової міграції за межі регіону часто із зміною (разом із родиною) місця проживання. Зазначене формує пастку прогресуючого згортання економічної активності на селі, скорочення можливостей для соціального розвитку сільського поселення та його поступове вимирання, і отже – накопичення і загострення соціально-трудових проблем та погіршення якості людського життя. Важливою детермінантою поточних дискретних станів і проблемності внутрішнього ринку праці сільських поселень є інституційно-інвестиційні умови і загальна економічна динаміка, а саме, проходження національною економікою, як складовою світової економічної системи, кризового етапу великого циклу економічної кон'юнктури.

Література:

1. The Growth Report Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/6507/449860PUB0Box3101OFFICIAL0USE0ONLY1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Терон І. В. Особливості й типодинаміка ринків праці сільських територій. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. Вип. 1 (34). Кропивницький: ЦНТУ, 2018. С. 141-149.

3. Геєць В., Юрчишин В., Бородіна О., Прокопа І. Соціоекономічна модернізація аграрного сектору України (концептуальні положення). *Економіка України*. 2011. № 12. С. 4–14.

4. Всемирный экономический форум составил индекс справедливости. URL: <http://www.vedomosti.ru/economics/articles/2017/01/16/673218-rossiya>

5. Ranieri R., Almeida Ramos R. Inclusive Growth: Building up a Concept. Working Paper number 104. *Brazil: International Policy Centre for Inclusive Growth (IPC-IG)*. March 2013. URL: <http://www.ipc-undp.org/pub/IPCWorkingPaper104.pdf>.

6. Єрмак С. О. Дескриптивні характеристики інклюзивного зростання як інноваційного вектора соціально-економічного розвитку країни. *Проблеми економіки*. 2017. № 4. С. 8-14.

7. The Inclusive Growth and Development Report 2017. URL: <http://tufcos.appspot.com/www.weforum.org/system-initiatives/economic-growth-and-social-inclusion>

8. Бородіна О. М., Прокопа І. В., Юрчишин В. В. та ін. Соціоекономічний розвиток сільськогосподарства і села: сучасний вимір : монографія. Київ : НАН України. Київ, 2012. 320 с.

9. Махсма М. Б. Зайнятість та рівень життя сільського населення України: теорія та практика регулювання : монографія. Київ : КНЕУ, 2017. 383 с.

10. Новак І. М. Соціальний розвиток регіонів України: оцінка та напрями зменшення диспропорцій : монографія. Київ : НАН України. 2008. 196 с.

11. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в эконометрическом моделировании. монографія. Москва: Статистика. 1989. 175 с.

12. Бандур С. І., Заяць Т. А., Терон І. В. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика : навч. посібник. Київ, 2002. 250 с.

13. Терон І. В. Модернізація соціально-трудових відносин: сценарії, пріоритети, ефекти. *Економічний часопис-XXI*. 2013. № 7-8 (1). С. 97-100.

References:

1. The Growth Report Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development. Available at : <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/6507/449860PUB0Box3101OFFICIAL0USE0ONLY1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

2. Teron, I. V. (2018) "Features and typology of labor markets in rural areas". *Tsentrlnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*. Vol. 1 (34). P. 141-149.

3. Heets, V. Yurchyshyn, V. Borodina, O. Prokop, I. "Socioeconomic modernization of the agrarian sector of Ukraine (conceptual provisions)". *Ekonomika Ukrainy*. № 12. P. 4–14.

4. The World Economic Forum has compiled a fairness index (2017). Available at : <http://www.vedomosti.ru/economics/articles/2017/01/16/673218-rossiya>.

5. Ranieri, R. Almeida Ramos R. (2013) "Inclusive Growth : Building up a Concept. Working Paper number". *Brazil: International Policy Centre for Inclusive Growth (IPC-IG)*. Available at : <http://www.ipc-undp.org/pub/IPCWorkingPaper104.pdf>.

6. Ermak, S. O. (2017) "Descriptive characteristics of inclusive growth as an innovative vector of socio-economic development of the country". *Problemy ekonomiky*. № 4. P. 8-14.

7. The Inclusive Growth and Development Report 2017. Available at : <http://tufcos.appspot.com/www.weforum.org/system-initiatives/economic-growth-and-social-inclusion>.

8. Borodina, O. M. Prokopav, I. V. Yurchyshyn, V. V. (2012). *Sotsioekonomichnyi rozvytok silskohohospodarstva i sela: suchasnyi vymir* [Socioeconomic development of agriculture economy and village: modern dimension], NAN Ukraine, Kyiv, Ukraine.

9. Mahsma, M. B. (2017) *Zainiatist ta riven zhyttia silskoho naseleння Ukrainy: teoriia ta praktyka rehulivannia* [Employment and living standards of the rural population of Ukraine: the theory and practice of regulation]. Kyivskyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet, Kyiv, Ukraine.

10. Novak, I. M. (2008) *Sotsialnyi rozvytok rehioniv Ukrainy: otsinka ta napriamy zmenshennia dysproportsii* [Social Development of the Regions of Ukraine: Assessment and Directions of Reduction of Disproportions], NAN Ukraine, Kyiv, Ukraine.

11. Plyuta, V. (1989) *Sravnitel'nyi mnohomernyi analiz v ekonometrycheskom modelirovaniy* [Comparative Multidimensional Analysis in Econometric Modeling], Statystyka, Moscow, Russia.

12. Bandur, S. I. Zayats, T. A. Teron, I.V. (2002) *Suchasna rehionalna sotsialno-ekonomichna polityka derzhavy: teoriia, metodolohiia* [Contemporary Regional Socio-Economic Policy of the State: Theory, Methodology, Practice], Kyiv, Ukraine.

13. Teron, I. V. (2013) "Modernization of social and labor relations: scenarios, priorities, effects". *Ekonomichnyi chasopys XXI*. № 7-8 (1). P. 97-100.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2019 р.